

Van kinderporno tot onthoofdingen: dit gebeurt er in de WhatsAppgroepen van scholieren

Aangepast: 11 december 2019 22:21 *Let op: [dit artikel bevat schokkende passages.](#)*

In WhatsAppgroepen van scholieren worden de schokkendste dingen gedeeld. Beelden van seksueel misbruik van peuters, naaktfoto's van jonge kinderen en video's waarin mensen worden onthoofd.

Dat blijkt uit onderzoek van RTL Nieuws, dat de afgelopen maanden toegang had tot tientallen WhatsAppgroepen van scholieren tussen de 12 en 16 jaar oud. De groepen hebben veelal honderden leden die samen dagelijks duizenden berichten sturen.

Experts waarschuwen voor de gevaren en ouders maken zich zorgen: "Je hebt geen idee wat er allemaal op die telefoon gebeurt."

Emotioneel afgestompt

Een deel van de berichten bevat zeer schokkend materiaal. Naast kinderporno en wraakporno gaat het om zeer gewelddadige video's waarin mensen worden vermoord, maar ook om racistisch en antisemitisch beeldmateriaal of nazipropaganda.

'Gatverdamme, waarom zou je dit soort dingen delen via WhatsApp?'

Videoland sprak met meerdere jongeren over de beelden die gedeeld worden in appgroepen. Sommige scholieren hebben nachten wakker gelegen door het bekijken van de beelden. Dat is het kortetermijneffect, stelt bijzonder hoogleraar mediaopvoeding Peter Nikken van de Erasmus Universiteit: "Op de lange termijn kunnen kinderen dit soort gruwelijke beelden normaal gaan vinden, waardoor ze emotioneel afgestompt raken."

Schokkende beelden

Binnen de WhatsAppgroepen worden veel zeer gewelddadige video's gedeeld: onthoofdingsvideo's van IS, slachtpartijen van Boko Haram of video's met brute afrekeningen uit Mexico. De beelden zijn vaak van hoge kwaliteit en schokkend. Je kunt bijvoorbeeld duidelijk zien hoe een lichaamsdeel wordt geamputeerd of een oog wordt uitgestoken.

Ook verspreiden de leden veelvuldig wraakporno. Soms gaat het om naaktfoto's of -video's van een klasgenootje, veel vaker worden beelden van willekeurige jongens en meisjes verspreid. Zo valt te zien hoe een jonge jongen met een stijf geslachtsdeel voor de spiegel staat, maar ook hoe een zeer jong meisje haar borsten laat zien.

Een 14-jarige jongen pleegde in 2017 zelfmoord nadat een meisje zijn naaktfoto op Instagram had geplaatst. Deze foto wordt ook nog regelmatig gedeeld binnen de WhatsApp-groepen.

Heb jij vragen over zelfmoord? [Stichting 113 Zelfmoordpreventie](#): 0900-0113

Openingstijden: 24 uur, 7 dagen per week

Kinderporno

In sommige WhatsAppgroepen delen de leden zelfs kinderporno. Er worden onder andere beelden verspreid van een peuter die wordt misbruikt door een oudere man.

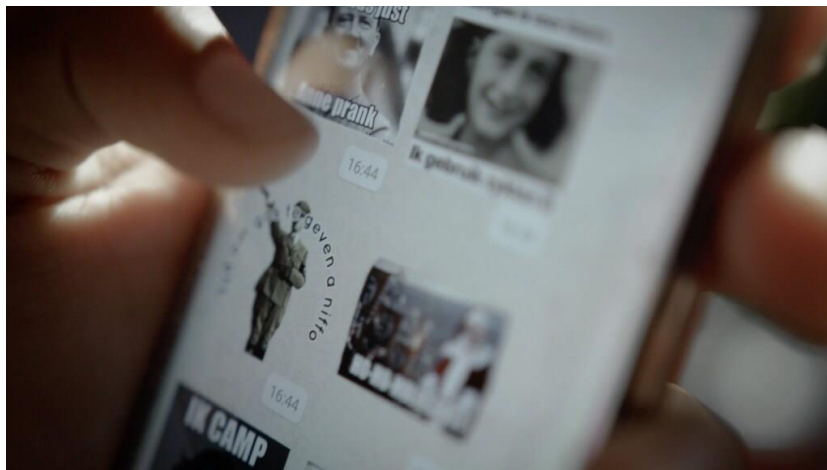
Ook de 14-jarige Sophie ontving kinderporno via zo'n WhatsAppgroep. Ze raakte rond groep 8 bevriend met mensen buiten haar school, en werd op die manier aan een 'rare WhatsAppgroep' toegevoegd: "Daar kende ik bijna niemand en er werden allemaal rare dingen gestuurd, zoals kleine kinderen die verkracht worden of filmpjes van IS", vertelt ze aan RTL Nieuws.

Stickers

De populariteit van WhatsAppgroepen is sinds de komst van stickers in de chatapp flink toegenomen. **Gebruikers kunnen zelf stickers maken, opslaan en delen. In tegenstelling tot foto's en video's komen de stickers niet in je fotogalerij te staan (maar blijven in WhatsApp bij de stickers wel zichtbaar en bruikbaar)**, waardoor de drempel om iets schokkends te delen lager ligt.

De stickers worden veelvuldig ingezet om anderen te pesten. Denk aan een foto van een meisje met daarop een seksistische tekst en haar 06-nummer. Maar er zijn ook veel racistische, antisemitische en nazistische stickers in omloop.

Een andere opvallende categorie stickers zijn overleden of vermoorde jongeren, onder wie Anne Faber, Nicky Verstappen en de verdronken Loes uit Epe.

Dit zijn nog relatief onschuldige WhatsApp-stickers. © Videoland

Shockstandaard

Het gaat uiteindelijk allemaal om erbij willen horen, zegt Michiel Kalverda. Hij geeft lessen mediawijsheid aan jongeren. "Als vier kinderen in de klas giebelen om iets, wil je weten waar ze het over hebben." Datzelfde geldt voor deze groepen op WhatsApp, legt hij uit. "Om in zo'n groep te mogen, moet je jezelf bewijzen. Als er vijftien keer beelden van een lijk worden gedeeld, wil je dat overtreffen. Zo wordt de shockstandaard al snel verhoogd."

Het is overigens typisch puberaal gedrag om de grenzen op te zoeken, vervolgt Kalverda. Hij omschrijft WhatsApp als het nieuwe schoolplein. "Het is nu de belevingswereld van pubers. Waar je vroeger op het schoolplein of op MSN heftige plaatjes uitwisselde, doen pubers dat nu op WhatsApp."

Vuiligheid

De schokkende beelden die in deze WhatsAppgroepen worden verstuurd, komen vaak terecht op de smartphones van de scholieren. Dat ontdekte ook de 55-jarige vader Fulco, die afgelopen augustus kinderporno aantrof op de telefoon van zijn 16-jarige zoon. Hij greep direct in: zijn zoon moest uit die groepen, en hij installeerde software op de telefoon waarmee hij het internetgedrag van zijn zoon in de gaten kan houden.

"Als wij als maatschappij het prima vinden dat onze kinderen aan deze vuiligheid worden blootgesteld, en dat ze op die manier hun normen en waarden verlagen door deze beelden als pesterij of amusement te gebruiken, betalen we later de rekening", vertelt hij tegen RTL Nieuws. Tot het einde van het schooljaar blijft de software op de telefoon van zijn zoon.

Bureau Halt

Het komt vaak voor dat kinderen via zo'n WhatsAppgroep kinderporno ontvangen, vertelt Nanet Janssen van Bureau Halt. Zij spreekt regelmatig met jongeren die kinderporno naar anderen sturen, en legt hen uit dat het strafbaar is. Ook vertelt ze over wat voor impact het heeft op de slachtoffers. "Het ontvangen van de beelden is niet direct strafbaar, want daar kun je niets aan doen", stelt Janssen. "Maar het wordt strafbaar na het doorsturen, laten zien aan een ander of het filmpje in je bezit houden."

Haar advies? Blijf praten met je kind. "Kijk eens mee met met je kind en zijn of haar telefoon. En dan niet iets van 'hey, wat doe je', maar laat ze eens uitleggen hoe WhatsApp werkt, wat ze ermee doen en vraag eens wat ze zouden doen als ze zo'n filmpje ontvangen."

Hoe kreeg RTL Nieuws toegang?

Voor ons onderzoek gebruikten we verschillende prepaid-simkaarten om anonieme 06-nummers te verkrijgen. Daarmee maakten we onder verschillende namen WhatsAppprofielen aan. In WhatsAppgroepen worden meestal uitnodigingslinks gedeeld om toegang te krijgen tot andere groepen. Op die manier hebben wij gedurende enkele maanden toegang gekregen tot vele tientallen WhatsAppgroepen.

Wij namen niet deel aan gesprekken en hebben zelf geen beelden gedeeld. Na publicatie zijn alle opgeslagen beelden en screenshots veilig verwijderd.

Uit de groep gegooid

De meeste WhatsAppgroepen worden door een club vrienden of vriendinnen opgericht. Zo'n groep wordt steeds groter als de uitnodigingslink bij anderen, bijvoorbeeld buiten de school, terechtkomt. Hoe meer mensen in jouw groep, hoe populairder je bent, stellen de scholieren. Sommige leden hebben kritiek op de schokkende beelden die binnen de groepen worden gedeeld. Zij worden door de andere leden belachelijk gemaakt en soms uit de groep gegooid. Daar zijn de scholieren die we spraken ook bang voor: dat ze geen onderdeel meer uitmaken van de groep, en zo hun status op school verliezen.

Als je niet in de groep zit, hoor je er niet bij, vertelt de 15-jarige Jasmin. "Als je uit de groep stapt, ben je een sukkel. Ik denk dat niemand daar bewust over nadenkt, maar dat zit er ergens wel. Je hoort in zo'n groep te zitten, want dan hoor je erbij."

WhatsApp

WhatsApp maakt gebruik van end-to-end-encryptie. Deze krachtige versleuteling plaatst elk bericht, foto en video in een digitale kluis. Alleen de ontvanger heeft de sleutel en kan zien wat er in die kluis zit.

Hierdoor kunnen WhatsApp, je internetprovider en de opsporingsdiensten niet zien wat er allemaal binnen zo'n groep wordt gedeeld: zij zien hooguit dat er digitale kluizen heen en weer worden verstuurd.

End-to-end-encryptie beschermt je privacy, maar het biedt ook de mogelijkheid dat je ongestoord dergelijke beelden kunt verspreiden.

Bijna 90% van de scholieren gebruikt WhatsApp dagelijks.

Meldpunt voor WhatsApp

Het Expertisebureau Online Kindermisbruik (EOKM) komt begin volgend jaar (2020) met een speciaal [meldpunt voor kinderporno](#) die in dit soort WhatsAppgroepen wordt verspreid, bevestigt directeur Arda Gerkens tegen RTL Nieuws. "Elke week krijgen we telefoontjes van bezorgde ouders, en we weten van de politie dat daar ook regelmatig ouders aan de balie staan met dit materiaal."

Volgens Gerkens schrikken veel ouders van de video's die ze via deze groepen ontvangen, omdat ze niet weten wat ze ermee moeten doen. Met het meldpunt kijkt het team van het EOKM naar de beelden en kan het, indien nodig, de politie inschakelen om de zaak te onderzoeken.

Daarnaast werkt Gerkens aan een video die leden van zo'n WhatsAppgroep kunnen verspreiden als er kinderporno wordt gedeeld. De video brengt de boodschap van een slachtoffer van seksueel kindermisbruik, om zo de impact van het delen van dit soort video's bij de leden kenbaar te maken.

Gerkens: "Simpel gezegd laat de video zien waarom je dit soort filmpjes niet moet verspreiden. Niet alleen omdat het strafbaar is, maar ook omdat slachtoffers er keer op keer mee worden geconfronteerd en gekwetst."

[Daniël Verlaan](#)

[Lees ook: Vijf vragen over de expliciete WhatsAppgroepen van je kind](#)